

الله الرحمن الرحيم

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

مرکز تهران جنوب

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبان شناسی همگانی

گروه علمی زبان شناسی همگانی

بومی سازی واجی و صرفی وام واژه ها در زبان ترکی آذربایجانی

دیانا رشیدیان

استاد راهنما:

دکتر محمد رضا احمدخانی

استاد مشاور:

دکتر مریم السادات غیاثیان

شهریور ۱۳۹۲

تقدیم به:

حضور سبز موعود منتظر

باسپاس و تشکر فراوان از

استادان گرامی

جناب آقای دکتر محمدرضا احمدخانی به خاطر کمکها و راهنماییهای بی دریغشان

و

رهنمودهای لازم سرکار خانم دکتر غیاثیان

و

خانواده مهربانم بخصوص زنده یاد پدر بزرگوارم

چکیده:

این تحقیق در مورد تغییرات واجی و صرفی وام واژه ها در زبان ترکی می باشد. سخن گویان هر زبانی برای استفاده از وام واژه ها، آنها را در دستگاه صرفی و واجی بومی خود تغییر می دهند. به این دلیل ابتدا، کلماتی که از زبانهای مختلف وارد این زبان شده مشخص گردیده سپس به بررسی تغییرات واجی و تغییرات صرفی پرداخته شده است. تمامی لغات قرضی با استفاده از فرهنگ لغت بهزادی و دانشین مشخص شده و بررسیهای لازم صورت گرفته است. در این پژوهش از روش توصیفی و از منابع دست اول کتاب، مقاله، رساله استفاده شده است. محقق در مورد واج به بررسی واج شناسی زایشی و تغییرات واجی که به هنگام قرض گیری در زبان ترکی اتفاق می افتد و همچنین در مورد صرف به اعمال اشتقاق و مرکب سازی در این زبان پرداخته است. جامعه آماری شامل ۸۳۲ وام واژه در زبان ترکی بود و نتایج نشان داد: ۱- زبان ترکی آذربایجانی در بومی سازی وام واژه ها از فرایندهای واجی هماهنگی واکه ای، نرم شدگی، قلب، ابدال، حذف و اضافه استفاده می کند. ۲- زبان ترکی آذربایجانی در بومی سازی وام واژه ها از فرایندهای صرفی ترکیب و اشتقاق استفاده می کند. ۳- در بومی سازی صرفی واژه ها در ترکی آذربایجانی تمایل زیادی به ماهیت پیوندی دارند. کلمات کلیدی: بومی سازی، فرایند واجی، فرایند صرفی، وام واژه، زبان ترکی آذربایجانی

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: کلیات

- ۱-۱- مقدمه ۲
- ۱-۱-۱ شمای زبانهای اورال - آلتای ۲
- ۱-۱-۲ شمای آخر بوپ ۲
- ۲-۱- طرح مسئله ۳
- ۳-۱- فرضیه ۳
- ۴-۱- هدف از تحقیق ۴
- ۵-۱- اهمیت تحقیق ۴
- ۶-۱- روش تحقیق ۵
- ۷-۱- تعریف مفاهیم ۶
- ۸-۱- ساختار تحقیق ۸

فصل دوم: پیشینه تحقیق

- ۱-۲- مقدمه ۱۰
- ۲-۲- صرف از دیدگاه کاتامبا ۱۰
- ۳-۲- واج از دیدگاه برخی زبان شناسان خارجی ۱۱
- ۴-۲- دستور زایشی ۱۲
- ۵-۲- چامسکی ۱۲
- ۶-۲- چند دیدگاه از زبان شناسان نظریه گشتاری ۱۲
- ۷-۲- قرض گیری ۱۴
- ۸-۲- تحقیقات پیشین درباره ترکیب ۱۴
- ۹-۲- دیدگاه کاتامبا ۱۴
- ۱۰-۲- فرایندهای واجی و صرفی در ترکی ۱۵

- ۱۱-۲- مطالعات برخی از زبان شناسان درباره وام گیری..... ۱۵
- ۱۲-۲- بومی سازی..... ۱۷
- ۱۳-۲- دستور زبان هایی که بر پایه نظریات زبان شناسی تالیف شده اند..... ۱۸
- ۱۴-۲- دیدگاه میتوز درباره واژه..... ۱۹
- ۱۵-۲- دیدگاه باقری درباره واج و واژه..... ۱۹
- ۱۶-۲- دیدگاه شقاقی درباره واژه..... ۲۰
- ۱۷-۲- دیدگاه کرد زعفرانلو درباره واج..... ۲۰
- ۱۸-۲- تحقیقات انجام شده در زبان ترکی..... ۲۰
- ۱-۱۸-۲- هاشمی در توصیف زبان شناختی گویش ترکی بن - شمال غربی شهر کرد..... ۲۰
- ۲-۱۸-۲- فتاحی (۱۳۷۵) مقایسه نظام آوایی گویش تبریز با خلخال (آذربایجان جنوبی)..... ۲۱
- ۳-۱۸-۲- شعاعی (۱۳۷۷) بررسی ورود واژه از زبان ترکی به فارسی و عوامل زبان شناختی موثر در آن..... ۲۲
- ۴-۱۸-۲- هدایت (۱۳۷۵) در بررسی گویش ترکی بجنوردی - شمال خراسان..... ۲۲
- ۵-۱۸-۲- فیاضی (۱۳۷۵) بررسی گویش ترکی قره بلاقی..... ۲۲
- ۶-۱۸-۲- جهاننیده (۱۳۷۷) در بررسی گویش ترکی قشقای..... ۲۳
- ۷-۱۸-۲- چهرگانی منتظر ۱۳۷۲ درباره واژگان قرظی ترکی در زبان فارسی..... ۲۳
- ۸-۱۸-۲- حسابگر (۱۳۷۱) در ساخت آوایی زبان ترکی..... ۲۳
- ۹-۱۸-۲- مریمی (۱۳۷۵) بررسی مقابله ای نظام آوایی زبانهای ترکی آذربایجانی و فارسی..... ۲۴
- ۱۰-۱۸-۲- یاری (۱۳۷۴) در قرظ گیری واژگان زبان ترکی از زبان فارسی و بررسی علل آن..... ۲۴
- ۱۱-۱۸-۲- حسن زاده کبود گنبدی (۱۳۷۵) توصیف و بررسی گویش ترکی کلات نادر (افشاریورد)..... ۲۵
- ۱۲-۱۸-۲- جعفری اقدام (۱۳۷۵) در بررسی وندها در زبان ترکی امروز بر اساس نظریه نقش گرایی..... ۲۵
- ۱۳-۱۸-۲- فرزانه (۱۳۵۷)..... ۲۶
- ۱۴-۱۸-۲- هادی (۱۳۷۴)..... ۲۶
- ۱۵-۱۸-۲- نتیجه گیری..... ۲۶

فصل سوم: مبانی نظری تحقیق

- ۳-۱- مقدمه..... ۳۰
- ۳-۲- وام گیری از دیدگاه شقاقی..... ۳۱
- ۳-۳- باطنی (۱۳۸۸)..... ۳۲
- ۳-۴- آرلاتو (۱۳۷۳)..... ۳۳
- ۳-۵- مبانی دستور زایشی..... ۳۳
- ۳-۶- واج شناسی زایشی..... ۳۴
- ۳-۷- دیدگاه فیلمور درباره دستور حالت..... ۳۶
- ۳-۸- دستور همگانی زیر مجموعه هایی متشکل از قواعد..... ۳۶
- ۳-۹- تقابل واج شناسی..... ۳۷
- ۳-۱۰- باز نویسی واحدهای واجی..... ۳۸
- ۳-۱۱- دستور واژی - نقشی..... ۳۹
- ۳-۱۲- دیدگاه گوسن هوون و یاکوبس..... ۳۹
- ۳-۱۳- نظریه بهینگی..... ۴۱
- ۳-۱۴- کشش جبرانی..... ۴۲
- ۳-۱۵- واژشناسی در زبان شناسی ساخت گرای آمریکایی..... ۴۲
- ۳-۱۶- تعامل میان واج شناسی و واژ شناسی..... ۴۲
- ۳-۱۷- دیدگاه زبان شناسی درباره صرف..... ۴۳
- ۳-۱۸- واژه..... ۴۳
- ۳-۱۹- زیایبی..... ۴۴
- ۳-۲۰- زیایبی وندها..... ۴۴
- ۳-۲۱- تکواژ، واژ و تکواژگونه از دیدگاه کاتامبا..... ۴۵
- ۳-۲۲- انواع تکواژ..... ۴۵
- ۳-۲۳- ستاک و پایه..... ۴۶
- ۳-۲۴- بسط دهنده ستاک..... ۴۶
- ۳-۲۵- ترکیب..... ۴۶
- ۳-۲۶- تکواژ و تکواژگونه از دیدگاه شقاقی..... ۴۷

۴۷.....	۲۷-۳- وند.....
۴۸.....	۲۸-۳- تکواژ شناسی از دیدگاه غلامعلی زاده.....
۴۹.....	۲۹-۳- فرایند اشتقاق و ترکیب.....
۵۰.....	۳۰-۳- لایه واژگانی.....
۵۰.....	۳۱-۳- قواعد واژگانی.....
۵۱.....	۳۲-۳- صرف از دیدگاه لیبر.....
۵۲.....	۳۳-۳- ترکیب و تبدیل.....
۵۲.....	۳۴-۳- قانون هماهنگی اصوات.....
۵۳.....	۳۵-۳- تغییرات واجی.....
۵۳.....	۳۶-۳- وندهای اسمی و فعلی.....
۵۳.....	۳۷-۳- انواع هجا.....
۵۴.....	۳۸-۳- وند از دیدگاه مکدونسکی.....
۵۴.....	۳۹-۳- وند از دیدگاه گونگور و کورو.....
۵۵.....	۴۰-۳- پسوند فعل ساز.....
۵۵.....	۴۱-۳- پسوند مصدر ساز.....
۵۶.....	۴۲-۳- نتیجه گیری.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۵۸.....	۱-۴- مقدمه.....
۵۸.....	۲-۴- گروه بندی مصوتها.....
۵۸.....	۳-۴- گروه بندی صامت ها.....
۵۹.....	۴-۴- فرایندهای آوایی و واجی.....
۵۹.....	۱-۴-۴- فرایند آوایی.....
۵۹.....	۱-۴-۴-۱- فراتمايز آوایی.....
۶۰.....	۵-۴- فرایندهای واجی.....
۶۰.....	۱-۵-۴- هماهنگی وا که ای.....
۶۲.....	۲-۵-۴- ابدال.....
۶۶.....	۳-۵-۴- نرم شدگی.....

۶۸.....	۴-۵-۴-درج.....
۶۹.....	۴-۵-۵-حذف.....
۷۲.....	۴-۵-۶-قلب.....
۷۳.....	۴-۶-فرایندهای صرفی.....
۷۳.....	۴-۶-۱-اشتقاق.....
۷۳.....	۴-۶-۱-۱-کلمات پیچیده.....
۷۷.....	۴-۶-۲-ترکیب.....
۷۷.....	۴-۶-۲-۱-کلمات مرکب.....

فصل پنجم: نتیجه گیری

۷۹.....	۵-۱-مقدمه.....
۷۹.....	۵-۲-یافته های تحقیق و پاسخ به سوالات و فرضیات تحقیق.....
۸۱.....	۵-۳-محدودیت های تحقیق.....
۸۲.....	۵-۴-پیشنهاداتی برای تحقیقات بعدی.....

فهرست منابع

۸۳.....	منابع فارسی به انگلیسی.....
۸۵.....	منابع انگلیسی به فارسی.....

پیوست ها

۹۰.....	جدول الف-۱. هماهنگی وا که ای.....
۹۹.....	جدول الف-۲. درج.....
۱۰۲.....	جدول الف-۳. ابدال.....
۱۰۲.....	جدول الف-۴. نرم شدگی.....
۱۰۲.....	جدول ب-۱. اشتقاق.....
۱۰۴.....	جدول ب-۲. فعل پیچیده.....
۱۰۵.....	جدول ج-۱. کلمات مرکب.....

فهرست واژگان

۱۰۶.....واژه نامه فارسی به انگلیسی

۱۰۸.....واژه نامه انگلیسی به فارسی

۱۱۰.....چکیده انگلیسی

جداول و نمودارها

۵۹.....جدول ۱.واکه ها

۶۰.....جدول ۲.هماهنگی واکه ای

۶۸.....جدول ۳.درج

۸۰.....نمودار ۱.فرایندهای واجی

۸۱.....نمودار ۲.فرایندهای صرفی

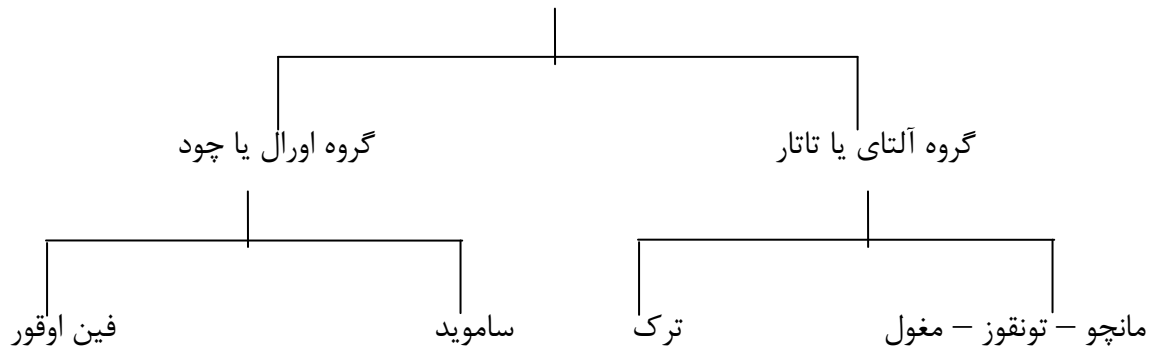
فصل اول : کلیات

۱-۱-مقدمه:

زبان ترکی از لحاظ نسبی و تباری جزو زبانهای اورال - آلتایی است. این گروه زبانها شامل زبانهای فنلاندی، مجارستانی، ترکی، مغولی، منچو و تونقوز است.

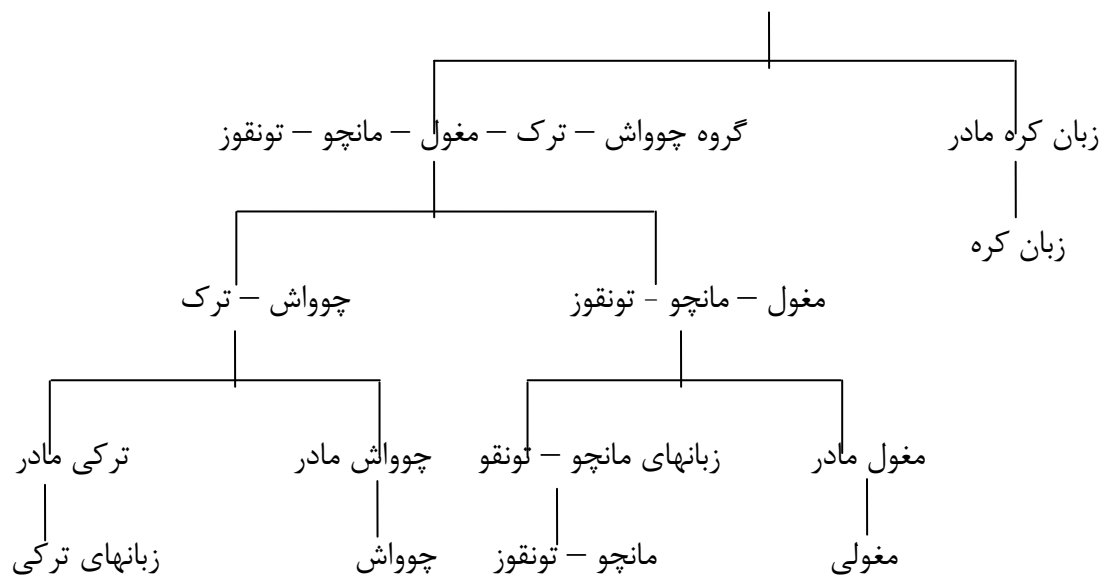
۱-۱-۱-شمای زبانهای اورال-آلتایی :

خانواده زبانهای اورال - آلتایی

۱-۱-۲-آخرین شما از طرف بوپ به شرح زیر است:

گروه زبانهای آلتایی

مراحل مختلف تاریخی این زبان به شرح زیر است:

- دوران آلتایی
- دوران پروتوترک
- دوران ترکی اولیه

- ترکی قدیم

- ترکی میانه

- ترکی جدید

دوره ترکی قدیم شامل گوک ترک و اوویغور است. دوره ترکی میانه شامل ترکی مشترک آسیای میانه و غربی یا سلجوق است. ترکی غربی هم شامل ترکی آناتولی و ترکی آذربایجانی است. دوره جدید شامل ترکی عثمانی آذربایجانی اوزبکی است. ترکی آذربایجانی: زبان مادری آذربایجان و سایر نقاط ترک زبان ایران (غیر از ترکمن ها) است. ترکی عراق نیز جزو ترکی آذربایجانی است. در آذربایجان و زنجان زبان عموم و در سایر نواحی ایران (تهران-قزوین-خراسان-همدان-فارس-کرمان) زبان عده ای از مردم ترکی است. زبان ترکی آذربایجانی از آمیزش و اختلاط ترکی اوغوز، لهجه قیچاق، اوویغور و تا حدی مغولی و لهجه های بومی تاتی تشکیل شده است و به شکل زبان واحدی در آمده است (هیأت ۱۳۸۰).

۱-۲- طرح مسأله

زبان شناسی دانش شناخت و بررسی به روش علمی است (باطنی ۱۳۸۸). در زبان شناسی سنجش فرضیه ها با پدیده های زبانی و توصیف آنها است. زبان ترکی یک زبان پیوندی که تحت تأثیر فرایند صرفی پذیرای وندهای تصریفی و اشتقاقی است. در این زبان به هنگام اشتقاق وندها به صورت پسوند به ریشه افزوده می شوند (لوپس ۱۹۶۸). در این تحقیق نگارنده سعی دارد تا دریابد که در فرایند وام گیری چه تغییرات صرفی از جمله تغییر در تعداد تکواژ و نوع واژه به لحاظ ساده و مرکب و برخی فرایندهای واجی در بومی سازی وام واژگان در زبان ترکی آذربایجانی صورت می گیرد. پژوهش حاضر در پی پاسخ به سؤالات زیر می باشد:

۱. چه فرایندهای واجی در بومی سازی وام واژه ها در زبان ترکی آذربایجانی صورت می گیرد؟

۲. چه فرایندهای صرفی در بومی سازی وام واژه ها در زبان ترکی آذربایجانی صورت می گیرد؟

۳. چه ارتباطی بین بومی سازی صرفی و ورده شناسی پیوندی در زبان ترکی آذربایجانی وجود دارد؟

۱-۳- فرضیه تحقیق:

در این پژوهش سه فرضیه زیر مورد آزمون قرار می گیرند.

۱. زبان ترکی آذربایجانی در بومی سازی وام واژه ها از فرایندهای واجی ابدال، هماهنگی واکه ای، نرم شدگی، حذف، اضافه و قلب استفاده می کند.

۲. زبان ترکی آذربایجانی در بومی سازی وام واژه ها از فرایندهای صرفی ترکیب و اشتقاق استفاده می کند.

۳. در بومی سازی صرفی واژه ها در ترکی آذربایجانی تمایل زیادی به ماهیت پیوندی دارند.

۱-۴- هدف از انجام تحقیق:

هدف از این تحقیق اثبات تغییرات واجی و صرفی وام واژه ها در زبان ترکی و دادن اطلاعات به هر دانشجوی علاقه مند می باشد. این تحقیق توصیفی و ممکن است تحت تأثیر عوامل اجتماعی و نگرش افرادی که به زبان ترکی مکالمه می کنند قرار گیرد. در این پژوهش به بررسی واژه های قرضی که از زبانهای بیگانه وارد این زبان شده اند و تغییراتی که پس از قرض گیری اتفاق افتاده می پردازیم. فرضیه تحقیق بر این مبنا است که واژگان قرضی در زبان ترکی از لحاظ واجی و صرفی دارای تغییرات قابل ملاحظه ای می باشند. در این راستا رابطه واژگان قرضی با تغییرات واجی صرفی را نشان می دهیم. و به بررسی تغییرات واجی و صرفی وام واژه ها در زبان ترکی می پردازیم.

۱-۵- ضرورت و اهمیت تحقیق:

گویشوران زبانهای مختلف به دلایل گوناگون در ارتباط با گویشوران زبانهای بیگانه بوده به ناچار، به ترجمه و یادگیری آن زبانها روی آورده اند. آنان به هنگام مواجه با زبان بیگانه متوجه تفاوتهای واجی و صرفی آن زبان با زبان بومی خود گشته اند و کوشیده اند تا با تشخیص این تفاوتها، قواعد و دستورالعملهایی برای زبان بومی خود فراهم کنند (شقاقی ۱۳۸۶: ۱۲۷). زبان ترکی نیز از جمله این زبانها می باشد با توجه به اینکه کلمات زیادی از زبانهای دیگر وارد این زبان شده است، لذا گویشوران این زبان سعی کرده اند کلماتی که از زبانهای فارسی، عربی، روسی و انگلیسی قرض گرفته و تغییراتی اعمال نموده که این تغییرات واجی و صرفی است. در بخش نظری تحقیق خواهیم دید که زبان ترکی زبان پیوندی است و برای ایجاد کلمات از وند استفاده می شود. واژه سازی در ترکی از قواعد دقیق برخوردار است از این رو آشنایی با گنجینه پسوندی زبان نه تنها ما را با ساختمان صرفی کلمات موجود آن آشنا می کند، بلکه این امکان را می دهد در صورت لزوم واژه های جدید بسازیم و به توسعه قدرت این زبان پردازیم. ترکی را جزو زبانهای پیوندی می دانند و از اینجا است که تفاوت ذاتی ترکی آلتاییک با فارسی روشن می گردد. با توجه به اینکه سازه شناسی در این زبان شیوه ساده ای دارد کافی است ریشه کلمه را بدانیم و از پسوندها که تعداد مشخصی دارند، بشناسیم و این دو را کنار هم قرار دهیم و از ریشه های مختلف کلمات جدید بسازیم. به عنوان یک اصل ما از کلمات ترکی که در زبان مردم رایج است استفاده می کنیم اگر در موردی اجبار ایجاد کند می توان با استفاده از بن های معمول در زبان مردم عامه و پیوند با پسوندهای ترکی کلمات تازه ساخت. تعداد ساختهای مرکب در زبان ترکی زیاد می باشد بررسی دقیق وجود قواعد کلی در این زبان رانسان می دهد (هادی ۱۳۸۶: ۴۸-۴۹). وجود وندهای اشتقاقی نیاز به قرض گیری در زبان ترکی را محدود کرده و در تغییرات صرفی از جمله ترکیب و اشتقاق از وندهای بسیاری استفاده می شود. در زبان ترکی از تغییرات آوایی در کلمات قرضی استفاده می شود. کلماتی که از زبانهای دیگر قرض گیری شده اند جهت ساده شدن تولید آوا

تغییرات واجی می یابند. با توجه به اینکه بعضی از واژه ها فقط در موقعیتهای خاص بکار می روند و بر اساس نگرش و اعتقاد معانی متفاوت دارند، بنابر این پژوهشگران به مسایل اجتماعی و پردازش اطلاعات زبانی در ذهن توجه می کنند.

در مطالعات زبانی واژه ها بخش عمده ای از این توجه را به خود اختصاص داده اند. در زبان ترکی نیز برای مطالعات گوناگون و متنهای مختلف تهیه فرهنگهای لغت و ساختن واژه های جدید نیاز به شناخت دقیق واژه می باشد. یکی از معیارهای شناخت واژه ترتیب قرار گرفتن واجها است. به همین منظور نگارنده در چارچوب نظری دستور گشتاری چامسکی، به بررسی کامل واج می پردازد. در ضمن از مطالعات سایر زبان شناسان نیز استفاده شده است. در ادامه اثبات فرضیه ها به سؤالات پاسخ داده شد.

۱-۶- روش تحقیق و گردآوری داده ها و تجزیه و تحلیل آنها :

روش انجام تحقیق توصیفی-تحلیلی است. در این تحقیق وام واژه ها از لغت نامه های ترکی گردآوری شده است. ابتدا واژه های قرضی در زبان ترکی استخراج شده، سپس تغییرات واجی و صرفی بطور مجزا بررسی می شود. تحلیل تغییرات واجی کلمات بر اساس نظریه واج شناسی قاعده بنیاد و وام واژه های رایج مورد استفاده در زبان ترکی است.

بر همین اساس در جهت اثبات فرضیه و پاسخ به سؤالات پژوهشگر به جمع آوری وام واژه ها از لغت نامه های ترکی پرداخته است. پس از جمع آوری لغات قرضی تغییرات واجی و صرفی را بررسی نموده است. لازم به ذکر است نگارنده تغییرات قابل ملاحظه را به دو دسته تقسیم کرده است:

تغییرات واجی که شامل ابدال، هماهنگی واکه ای، حذف، درج، قلب می باشند
تغییرات صرفی که شامل ترکیب و اشتقاق می باشد.

نگارنده جهت بررسی فرایندهای واجی از پایان نامه ها و کتابهای زبان شناسان ترک زبان استفاده نموده است. بررسی تغییرات با ذکر مثال در منابع مورد استفاده آمده است. با بررسی لغات قرضی از زبانهای مختلف متوجه تغییرات واجی زیادی در این زبان شد. با توجه به اینکه زبان ترکی زبان پیوندی است، در فرایندهای صرفی از یکسری اصول برخوردار است و به هنگام اشتقاق از پسوندهای مشخص استفاده می کند. لذا از لغات قرضی کمتری استفاده می شود و قادر به ساخت لغات جدید از طریق ترکیب و اشتقاق است. با توجه به اینکه واژه سازی در زمینه های مختلف از جمله ترجمه و آموزش زبان ترکی از اهمیت زیادی برخوردار است، نگارنده در به تجزیه و تحلیل در این زمینه بطور کامل پرداخته است.

۱-۷- تعریف مفاهیم:

هیأت (۱۳۸۰) معتقد است که زبان ترکی، جزو زبانهای پیوندی است و نظام واژه سازی ترکی بر این اصل

است که همیشه ریشه ثابت و تغییرات با افزودن پسوند به ریشه صورت می گیرد. زبان ترکی از لحاظ قاعده یکی از با قاعده ترین زبانها است و از جهت افعال نیز شاید از غنی ترین زبانها است. زبان ترکی شامل ۳۲ حرف که ۹ تا مصوت و بقیه صامت هستند.

واکه های پسین: a, u, o, l

واکه های پیشین: ö, ü, i

واکه های گرد: o, u, ö, ü

واکه های گسترده: l, i

ویژگیهای این زبان:

آواها هماهنگ هستند.

در این زبان جنس وجود ندارد.

حرف تعریف وجود ندارد.

صرف بوسیله پسوندها انجام می گیرد.

در صرف اسامی پسوند ملکی بکار می رود.

اشکال افعال غنی است.

در این زبان بر خلاف هند و ارو پایی وند بعد از کلمه می آید.

صفات قبل از اسامی می آیند.

بعد از اعداد علامت جمع بکار نمی رود.

مقایسه با مفعول منه انجام می گیرد.

برای فعل معین بجای داشتن از فعل بودن استفاده می شود.

برای منفی کردن فعل مخصوص وجود دارد.

پسوند سؤال وجود دارد.

بجای حرف ربط از اشکال فعل استفاده می شود.

ترتیب اجزای جمله به این صورت است:

فاعل، قید زمان، قید مکان، مفعول غیر صریح، مفعول صریح، قید و هر کلمه ای که معنی فعل را تغییر دهد. فعل

با توجه به اینکه کلماتی از بیگانه وارد این زبان شده است لازم است راجب وام واژه ها توضیح داده شود. یکی از

راههای گسترش واژه های زبان، وارد کردن عناصر واژگانی، از دیگر زبانها است. واژه ای که از زبان یا گویش دیگر،

وارد زبان می شود، وام واژه نامیده می شود. در این عمل گاه عین واژه را از زبان بیگانه قرض می گیرند و گاه،

اجزای واژه را ترجمه یا تعبیر می کنند.

وام واژه ها، کلماتی هستند که از زبان بیگانه وارد یک زبان می شوند و توسط فرد یک زبانه که امکان دارد از

ریشه خارجی آنها مطلع باشد، یا نباشد مورد استفاده قرار می گیرد. اصطلاح وام واژه در بسیاری از نوشته ها متفاوت از رمز گردانی، قرض گیری است. به عبارت دیگر رمز گردانی به معنای جانشینی بین زبانهای مختلف توسط فرد دو زبانه است در هر سطح از توانش زبانی زبان بیگانه که بطور گذرا بکار برده شده اند. برخلاف آن وام واژه ها مقبول رایج جامع کاربردی شده اند (رومین ۱۹۸۹: ۶۱). اصطلاح وام واژه که گاهی قرض گیری نامیده می شود. در برخی موارد به عنوان رمز گردانی در سطح کاربردی دو زبان نیز اطلاق می گردد. در حالیکه بعضی اوقات به عنوان یک اصطلاح پوششی استفاده می شود و به انتقال واژه مربوط است و انواع مختلفی دارد همانند وام واژه، تغییر قرضی و آمیزش قرضی (هاگن ۱۹۵۰ و هیت ۱۹۸۹). پدیده قرض گیری که برخی اوقات شامل وام واژه ها است، از دهه ۱۹۵۰ مورد مطالعه قرار گرفته است. وین رایش (۱۹۶۴) معتقد است که قرض گیری تغییر عناصر خارجی از یک زبان به زبان دیگر است که بصورت الگوی سازمان یافته در زبان قرض گیرنده نتیجه می دهد. واژه های قرضی با نظام واجی واژی زبان قرض گیرنده همگون و منطبق می شوند.

زبان ترکی زبان تعداد زیادی از مردم ایران است و واژه های فراوانی از زبانهای فارسی، انگلیسی، عربی، فرانسه و روسی در این زبان وجود دارد. در این تحقیق نگارنده سعی دارد تا دریابد که در فرایند وام گیری چه تغییراتی در فرایند بومی سازی وام واژگان در زبان ترکی آذربایجانی صورت می گیرد.

قرض گیری ممکن است منجر به بروز تغییرات واجی در زبان وام گیرنده شود. در برخی موارد بعضی از واژه ها جای خود را به عناصر بومی قرض گیرنده می دهند و این تغییرات بصورت ترکیب و اشتقاق صورت می گیرد. گویشوران کوشیده اند تا با تشخیص و تنظیم تفاوتها دستورالعملی برای زبان بومی خود فراهم کنند (شقایق ۱۳۹۱). در نتیجه از تغییرات واجی و صرفی استفاده کرده اند. در طول تاریخ واج شناسی دیدگاههای مختلفی در باره مفهوم واج به عنوان یک پدیده زبانی وجود داشته است. همانگونه که در بخش نظری اشاره خواهیم کرد چامسکی ۱۹۵۷ چارچوب نظری بنام دستور زایشی را طرح ریزی کرد که در آن دستور شامل دانش نا خود آگاه واجی واژی نحوی و معنایی فرد است. واج واقعیت ذهنی و صدا واقعیت مادی است. در واقع واج مجموعه ای از ویژگیهای تمایز دهنده است. واج شناسان معتقدند صورتهایی که از واحدهای واژگانی در ذهن ذخیره شده اند صورتهای اصلی هستند این نوع از بازنمایی از طریق قواعد واجی حذف، درج و تغییر آواها در بافتهای خاص با هم در ارتباطند.

نحوه آرایش واجها در واژه ها و محدودیت آنها در زبانهای مختلف فرق می کند. قواعد واجی قواعدی هستند که فرایندهای واجی متکی به بافت را نشان می دهند. در واقع هر نوع دگرگونی را که روی نوع محل و تعداد واجها تأثیر می گذارد فرایند واجی گویند. (باقری ۱۳۷۰). انواع فرایندهای واجی از جمله حذف، درج، قلب، ابدال و هماهنگی واکه ای در زمره قاعده های واجی در زبان ترکی محسوب می شوند. صرف هم شاخه ای از زبان شناسی است که به مطالعه ساختمان درونی واژه ها و روابط حاکم بر آنها می پردازد. هدف از مطالعات صرفی این است که بتوان ساختمان واژه، در زبان مورد مطالعه را توصیف کرد و قواعد ساخت واژه را فراهم

کرد(شقایق ۱۳۹۱). از انواع فرایند واژه سازی در زبان ترکی می توان اشتقاق و ترکیب را نام برد.

۱-۸- ساختار تحقیق:

فصل اول: در این فصل چهار چوب تحقیق از جمله بیان مسأله، هدف از تحقیق، سوال و فرضیه، روش تحقیق و مفاهیم تعریف و تبیین شده اند.

فصل دوم: در این فصل پیشینه تحقیقات انجام شده در زمینه وام واژه ها و تغییرات واجی و صرفی ارائه شده است. و تحقیقات در مورد زبان شناسان ایرانی و غیر ایرانی است و کتابهایی که توسط ترک زبانان به بررسی زبان مذکور پرداخته اند.

فصل سوم: حاوی چار چوب نظری تحقیق است. ابتدا راجب قرض گیری سپس راجب واجشناسی و نظریه دستوری و گشتاری چامسکی بطور کامل بررسی شده، سپس انواع فرایندهای واجی و صرفی در زبان ترکی توضیح داده می شود. در ضمن به بررسی نمونه هایی از تغییرات واجی و صرفی از جمله ابدال، هماهنگی واکه ای، حذف، درج، قلب و ترکیب و اشتقاق پرداخته می شود.

فصل چهارم: به بررسی و تحلیل نظام مند وام واژه ها و فرایندهای واجی و صرفی در زبان ترکی می پردازد. فصل پنجم: شامل نتیجه گیری و ارائه یافته های پژوهش است. در این فصل فرضیه ها مورد ارزیابی قرار می گیرد و برای سؤالات پاسخهایی پیشنهاد می گردد. و بومی سازی واجی و صرفی وام واژه ها در زبان ترکی بررسی می گردد.

فصل دوم : پیشینه تحقیق